



Anja Arnerdal
Projektledare/GIS-handläggare
Telefon 08-508 28 953, 076-122 89 53
anja.arnerdal@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

VERKTYG OCH HANDLINGSPLAN FÖR ATT MINSKA ÖVERGÖDNINGEN I MAGELUNGEN, DREVVIKEN OCH FLATEN

Miljöförvaltningens slutrapport för miljömiljardsprojekt nr B 94

Förslag till beslut

- 1 Godkänna projektredovisningen.
- 2 Överlämna projektredovisningen till Haninge, Huddinge och Tyresö kommuner samt styrelsen för Tyresåns vattenvårdsförbund.

Gunnar Söderholm

Tage Jonsson

Sammanfattning

Syftet med projektet har varit att ta fram en handlingsplan med kostnadseffektiva åtgärder för att minska övergödningen i Magelungen och i Drevviken samt förhindra övergödning i Flaten.

Under projektets gång har en databas över tillgängliga mätdata för de aktuella sjöarna byggts upp. För att identifiera de olika källorna till fosfor har flera kommunövergripande kartor tagits fram som bland annat visar de olika sjöarnas tillrinningsområden samt markanvändning. De genomförda källfördelningsberäkningarna visar på att enskilda avlopp samt vägar står för den största delen av fosfortillförseln via ytavrinningen till Tyresåns sjösystem. Mätdata samt kartor finns tillgängliga via "Watshman – Tyresåns interaktiva karta" på Tyresåns vattenvårdsförbunds hemsida: <http://www.tyresan.se/>.

Erfarenheter från projektet visar att samarbeta över kommungränserna gynnar vattenarbetet, då flertalet sjöar delas med andra kommuner. En stor del av det material som tagits fram inom projektet skulle aldrig tagits fram om inte projektet genomförts.

Förvaltningen och driften av databas och modeller samt ansvar för samordning av genomförandet av eventuella framtida åtgärder kommer att skötas av Tyresåns vattenvårdsförbund.

Bakgrund

Genom beslut i Kommunstyrelsen den 15 juni 2005 beviljades Miljö- och hälsoskyddsnämndens ansökan från den 25 januari medel ur Miljömiljarden för föreliggande projekt.

Eutrofiering är det största och mest akuta hotet mot vattenkvaliteten i Magelungen, Drevviken och Flaten. Trots att många åtgärder och restaureringsprojekt redan har genomförts är belastningen på sjöarna fortfarande hög. Eftersom de flesta punktkällor redan har åtgärdats återstår i stort sett bara de diffusa källorna. För att kunna lokalisera de områden där åtgärderna skulle få störst effekt och för att kunna jämföra olika typer av åtgärder ur ett kostnadseffektivitetsperspektiv krävs användandet av naturvetenskapliga/ekonomiska modeller.

Sjöarna ligger inom Tyresåns sjösystem, ett av de största sjösystemen i Storstockholmsområdet, ca 220 km² med drygt 30 sjöar. Området, som har stor betydelse för invånarna i en stor del av södra Storstockholm täcker även in delar av Huddinge, Haninge, Tyresö och samt mindre delar av Botkyrka och Nacka.

Arbetsätt

Projektet har varit ett samarbetsprojekt mellan Miljöförvaltningen, Stockholm Vatten AB, Länsstyrelsen Stockholms län samt IVL Svenska Miljöinstitutet AB. Referensgrupp har utgjorts av Tyresåsamarbetets (från och med juli 2008 Tyresåns vattenvårdsförbund) arbetsgrupp, med representanter från de berörda kommunerna, samt representanter från berörda stadsdelsförvaltningar inom Stockholms stad.

Projektet har huvudsakligen pågått från hösten 2005 till hösten 2007 och varit ett forskningsprojekt av engångskaraktär som inte ingår i den normala driftverksamheten.

Projektet slutrapporterades till Miljömiljardskansliet i april 2008.

Mål och resultat

Inom projektet har ett antal projektmål upprättats. Samtliga kan anses som uppfyllda:

Ta fram en handlingsplan för minskad övergödning

Under 2007 slutrapporterades en handlingsplan med åtgärdsförslag som syftar till att minska övergödningen i Magelungen, Drevviken samt Flaten. Handlingsplanen baseras på de genomförda källfördelningsberäkningarna som visar på att enskilda avlopp samt vägar står för den största delen av fosfortillförseln via ytavrinningen till Tyresåns sjösystem.

Den redovisade handlingsplan är relativt översiktlig. Ambitionen inom projektet har varit att komma längre. På grund av bristande indata nådde handlingsplanen inte riktigt ända fram. Handlingsplanen, de kommunöverskridande tillrinningskarteringarna och markanvändningsdata samt de bakomliggande källfördelningsberäkningarna utgör ett dock bra underlag till det fortsatta arbetet med att minska näringsbelastningen inom Tyresåns sjösystem.

Upprätta en databas för källfördelningsmodellens indata

En databas över källfördelningsmodellens indata finns tillgänglig hos Länsstyrelsen i Stockholm. Indata, i form av kartor och mätdata i tabellform, finns tillgängligt för allmänheten via "Watshman – Tyresås interaktiva karta" på Tyresåsamarbetets hemsida: <http://www.tyresan.se/>

Ta fram en källfördelningsmodell för Tyresås sjösystem

En kalibrerad och validerad tillämpning av källfördelningsmodellen finns framtagen. Under projektets genomförande uppmärksammades att vattenföringsdata endast fanns tillgängligt för tre punkter inom avrinningsområdet. För att kunna optimera kalibreringen av modellen hade fler punkter varit önskvärt. Möjligheten att i framtiden skapa fler punkter för långsiktig övervakning av vattenföring inom vattensystemet undersöks inom Vattenprogrammet.

Upprätta en förvaltningsplan för databas, källfördelningsmodell m.m.

Ett avtal rörande drift och underhåll av systemet Watshman samt förvaltningsplan finns upprättat mellan IVL och Länsstyrelsen i Stockholm.

Förvaltningen och driften av den databas och de modeller som använts under projektet kommer att skötas av Tyresåsamarbetet efter projektets avslut. Det är även Tyresåsamarbetet som ansvarar för samordningen vad gäller genomförandet av eventuella framtida åtgärder mot bakgrund av det underlag som tagits fram inom projektet.

Projektekonomi

Totalt beviljades projektet 1,2 Mkr ur Miljömiljarden. Utöver bidraget från Miljömiljarden bidrog IVL Svenska Miljöinstitutet med 75 tkr.

Förvaltningens synpunkter

Att samarbeta över kommungränserna gynnar vattenarbetet, då flertalet sjöar delas med andra kommuner. En stor del av det material som tagits fram inom projektet skulle aldrig tagits fram om inte projektet genomförts. Det kommunala arbetet begränsas ofta av kommungränserna, vattenfrågan blir ofta ett gränsproblem och samarbete över kommungränserna är nödvändigt för att nå resultat.

Förvaltningen föreslår att projektredovisningen godkänns.

Slut

Bilagor

- Bilaga 1 Nr B 94, Verkt yg och handlingsplan för kostnadseffektiva åtgärder för att minska övergödningen i Magelungen, Drevviken och Flaten - Slutrapport för projekt inom Miljömiljarden, Stockholm Stad
- Bilaga 2 Slutrapport för projektet Verkt yg och handlingsplan för kostnadseffektiva åtgärder för att minska övergödningen i Magelungen, Drevviken och Flaten. IVL Rapport 2008.